

Ka ma monala

Akaiya eba Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniale, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2; 1 Te 1:7, 8) Akaiya ebau numuna meya naba ya Atenisi, Kolinti ido Senkilia ya ne. Atenisi numudo yalo ka maninigu nemo wenena sikulini naba ya ne. Ido Kolinti numudo yalo wenena bisinisi lono naba ya olamo ne.

Ailo feka wenena (Lu 2:32; Ap 9:15; Lm 3:29) Yuda wenena yate wenena mikau-mikau minoti Yuda wenena minámamo wenena ya ailo feka wenenale, loti kuliya melamo ne. Ido Yuda wenena ya Gotikafo iyaina o ledainako, loti ailo feka wenena koli nosámami gimi-gimi amo ne.

Aposolo (Mt 10:1-4; Mk 3:13-19; Lu 6:12-16) Yesu mikalo moinami kamenalo ya wenena mukite ege melafa, ido amokafo we tuwelu (12) ya namo kane kune ya oluti uti lo oloto meleti, wenena neta kilamo ya olu faka lo gedeti, ido weneloti ya Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawae, loto kiyaka o gedaito amoki lakoina minato api gilibami ne. (Mk 3:13-19) Aiga Yesu folaiguti kofa neditami kamenalo ya aya wewa omunikafo eyamo ne. Amokafo neta eyamo ido kane kune lalo kolamo ya mikau-mikau uti lo oloto meleti; koli kikitamo wenena kiyaba o gedegede enawae, loto gilifi melami ne. (Mt 28:18-

20; Ap 1:8) Aiga Yesukafo Polote Banabasite yaki lonolalo gilifi melainako, yamu amo yaki aposolole, loti melamo ne. (Ap 13:2)

Babiloni numuna meya (Mt 1:11, 12, 17; Ap 7:43; OPK 17:5, 18:1-24) Babiloni numuna meya naba kuliya nemo numuna ya Mesopotemia ebau ya ne. Babiloni wenena mumudi neta-mata ko namo minoti, mona nosámami-asámami mele-mele amo ka ya mikau-mikau upatoto wimo ne. Adeina afima ya Babiloni wenena yate Isilaeli wenenaki lowa fina fiti olu fulo gedeti ani-kiyani nela witi kouba-naba o ledenawae, loti inanimi mikanido gilimiti wato, melege sewedi (70) yalo ya minamo ne. (Ap 7:43) Yonikafo lufuwa wiyaigu (OPK 14:8, 17:5, 18) yaki; ido Pitakafo lufuwa wiyaigu (1 Pi 5:13) yaki ya Babiloni numuna meya kala lufuwa wiyami ya wenena maleka yate Lomu numuna meya yamu asa wiyami ka laife? loti lo-lo ae.

Beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa (Mk 14:1; Lu 22:1) Goti Elita O Gedami Foliwa kamena yalo foliwa maki kuliya beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa yaki mele-mele amo ne. Gotikafo Yuda wenena Isipikati efili gedoneto koli unawae, loto limo yamu netani-matani olufe loti kenemaneto unune, loti weni-neta ofo kiyamo ya beleti fudenami kamena minámaito beleti olufe lagu ya yisi melámoti faifa kiti namo ne. Eti amo yamu aiga melegelo-melegelo ya netawamu koliti aya monawa melamo foliwa ya etiti melae.

(Goti Elita O Gedami Foliwa kala yaki kato.)

Belesebuli (Mt 10:25; Mk 3:22; Lu 11:15) Satani kuliya ma ya Belesebuli ya ne. (Satani kala yaki kato.)

Beliyali (2 Ko 6:15) Kawa Hibulu kalokati nemo monala ya fa we nosámami we ne. Satani monala yaidana oto nenako; yamu amo kuliya ma Beliyalile, loti lo-lo ae. (Satani kala yaki kato.)

Denaliyasi (Mt 18:28, 22:18; Mk 6:37; Lu 10:35) Denaliyasi ya Lomu wenena kifanani siluwakafo olufe lamo ne. We ma fo kamena lawoko lono olunami meinala denaliyasi lawoko ya ne. (Mt 20:2)

Enisole Enisole so loti Goti kouba-nabala we minamo ya kosina ebato amo omunalo mino-mino amo, ya wenena minámoti, ido wenena folamo ouni yaki minámoti, ido kolofa yaki minámamo ne. E'e, enisole muki ya moda Goti kouba-nabala wenena ounana yaidana oti minae. (Hi 1:14) Ouna-ana yaidana oti minanako; yamu wenena omunikafo geyámato, olu oloto pi gedenawamo yako ya geyenawae. Enisole lononi ma ya Goti wenenala kiyaba o gede-gede ae. (Ap 12:6-11, 27:23; Hi 1:14) Ido lononina ma ya Gotikafo wenena ka fulo gedenae, loto kolami kamena malo ya enisole ma welalo ka meletu ya mikalo wenenawa minadoka ilifi melaito, uto olu oloto pi gedami ya famokufe, ka logimami ne. (Mt 1:20, 2:13; Ap 5:19, 8:26, 10:3, 12:7) Enisole kiyabani we wenaba ya kuliya Maikoli ya ne. (Yu 9) Ido kiyabani we

ma kuliya Gebiliyeli ya ne. (Lu 1:19, 26)

Falisi we (Mt 5:20, 16:6; Ap 23:6; Fi 3:5) Falisi wemomo ya Yuda mono wenena minagu ya minoti, Goti lo melami kala Mosesese umami ka ya kolafa, ido mona-ana maki ido kuifa ka maki ya enu witi meyalo melenawae, loti api gilibi-gilibi ae. Falisi we maleka monabi lele wiyamo mona melamo yamu Yesu lo fuko gimaito (Mt 23:1-36); koli nosámami umuti, ofo fulunuwe, loti kanu moni wilimo wae. (Mt 21:45-46, 26:3-5)

Felegaga kuliyai numuna naba (Mt 12:6, 27:51; Lu 21:5; Yo 2:14) Felegaga kuliyai numuna naba ya Yuda wenena mono numuni naba nemo ya Yelusalemuka ya ne. Aya numudo ya Yuda wenena muki foli kame-nanina yalo diti lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki, ido Goti faifa umunawamo neta yaki, ya yokila ki umunuwe, loti netawa oluti felegaga kuliyai numuna nabau ya diti yokila ki umu-umu amo we gimae. Ailo feka wenena ya felegaga kuliyai numuna nabau idámoti, faifa kilalau yako idae. Numunawa lulau Goti felegaga netalamatala melamo eba ya ne. Aya ebau yau yokila ki umu-umu amo we kiyaba we wenaba yako kamena lawokoko melegelo-melegelo di-di amo ne. Ido lulau eyetenawae, loti aya felegaga eba kanu welalo lafo-lafo naba kailamo ne. Lafo-lafowa naba kailamo ya Yesu folami kamenalo ayalo ya yaleka atelalokati fekalito waka lomami ne. (Mt 27:51; Mk 15:38; Lu 23:45)

Felegaga seli numuna (Hi 9:2, 21; Ap 7:44) Adeina afimaleka Mosesekafo Yuda wenena kofo mikau gilimami kamenalo ya Gotikafo loumami, Felegaga seli numuna naba kuwalo, loto kunawamo mona ilibaito, ya loumami kala meyalo meleti kuwae. (Hi 8:5) Felegaga seli numuna kuwamo yau Goti felegaga netala melamo ne. (Hi 9:2-5) Ido ayau ya Yuda wenena mono lomo uti uti Solomonikafo felegaga kuliyai numuna naba kuwami kamenalo yalo wamo ne.

Felo (Ap 7:10, 13, 21; Lm 9:17; Hi 11:24) Isipi wenena kiyabani we wenaba ya kuliya Felole, loti melae. Kiyabani we wenaba ma folageto, ailo ma dito ebala olami we ya moda ayaidana oti kuliya Felole, loti melemo wamo ne.

Giliki wenena Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniale, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2) Giliki wenena muki ya kafi lufuwa kamo ka maninigu nemo yamu wenena numudo-namado yate kulini olu faka lae. Ido Yesu mikalo moinami kamenalo yalo eba nedo-nedo kafi lufuwa kamo wenena muki ya Giliki ka lo kolamo ne. Ido Gotiki Olu Kutifi Ledami Ka Kofawa lufuwa wiyamo we yate kawa ya Giliki wenena kanidokati ya lufuwa wiyamo ne.

Goti ainala ukanigu fuko gedamo mona (Lu 1:59, 2:21; Ga 5:2-6) Yuda wenena nanibo kedato, kamena eiti (8) wageto ya Goti lo melami kala ya meyalo meleti Goti ainala nanibo ukanigu fuko gede-gede amo ne. (Stt

17:9-14) Aya kamenalo onibo menibo ya nanibo kulini mele-mele ae. Goti ainala ukanigu fukamo we ya Yuda we ona minae; loti lo-lo amo ne.

Goti Elita O Gedami Foliwa (Mk 14:12; Lu 22:1; Hi 11:8) Goti Elita O Gedami foliwa ya Yuda wenena foliwa naba nemo monala etito ne: Adeina afima Yuda wenena Isipika nelau minamo ya keina naba-naba kolato, Gotikafo enisolela Isipi wenena kana nanibo-mota gini fulunaiye, loto ilifi melaito wifa, ido Yuda wenena Gotikafo enisolela ya linate koito gedenaiye, loto sipisipi momola ofoti wanuwa ya numudi kanudo filalo, loto logimo, loto loumaito eti logimaiye. Eti loto logimami ka ya meyalo melato, enisole oto wanuwa eyeto, ya aya numunau minamo wenena muki elita o gedeto kana nanibo gini folámáiye. Yamu Elita O Gedami foliku ya numugu-numugu Yuda wenena muki yate sipisipi momola ofo kiti no-no ae. (Beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa ka yaki kato.)

Gotikafo olu amoki kutifi gedami mona
We makafo we mamaki kutifinagolowe, loto kolinami, ya neta eti o kedenae, loto lo mele edaito, itibito eti o kedenae, loto lo mele edenaiye. Etito Gotikafo wenena olu namoki kutifi gedenae, loto ya eti limo, Linate lo melomo kane meyalo melenawamo ya nanimo wenenane minato, ido namo ya Metibo ido Wekolatina minenae, loto lo mele gedami ne. Etito nefa, ido wenenala lo melami kala

ya meyalo melenawamo ogoufámae. Aya ka ya olu kutifi gedami mona lila ne, loto limo ne. (Hi 8:6-13) Etito nemoma nenako; yamu Gotikafo wenenane ya namoki olu kutifi gedenamo kanu ma kofawa olufe lo gedena-golowe, loto limo ya mate Yesu koli kikito umuti ege meleti kiyabala o-o enawamo wenena ya Yesu monala efe limoko nemo ya amodoka mele gedeto, etito namoki olu kutifi gedeto olu omuni kenae, loto lo melami ne. (Hi 9:13-28) Aya yamu ya adeina afimaleka lo melami ka ya Gotiki olu kutifi gedami ka lila ya ne; loti kuliya meleti, ido Yesu yamu lo oloto melami ka ya Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa ya ne, loti kuliya melamo ne.

Goti Sipisipila Momola (Yo 1:29, 36) Yoni noku wi gede-gede imo wekafo Yuda wenena ya Goti lifimate kilili o ledaiye; loti sipisipi momola ofo ki umu-umu amo monanina yamu kolito ya Yesu eyeto eti limo, Eyalo. Goti Sipisipila Momola yolakafo wenena mikau-mikau lifimate olu moufami we ya ne, loto limo ne. (OPK 5:6-14, 6:1, 7:9-17, 14:1-5, 19:7, 21:22-27)

Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami mona Matiu Yuda we nemo yakafo lufuwa wiyaiyu ya Yuda wenena monani meletu Goti kuliya ádotu, Goti wenenala kiyaba o ledami mona yamu eti limo, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledamile, loto limo ne. Ido Maki ido Luka yate ailo feka wenena gotinina so loti koli kikito gimamo yamu Gotite lawokoko ne, loti kolinagilae, loti Goti

wekudite wenenala kiyaba o ledamile, loti lami ne.

Yuda wenena Mesaiya ya oto kuwotefo aniguti efili ledenagoliye, loti koli kikito kolato, Yoni noku wi gedami we yakafo kamenawa enami yamu logimito Gotikafo wenena lifima ka giminagolinako, seti-muludi olu eleyapa wi melalo, loto fuka ka gimaiye. (Mt 3:2, 4:17) Ido Yesu yaki ayaidana oto fuka ka logimito; aimola o fedami yamu ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamenawa moda o fedetaiye, loto limo ne. (Lu 9:17-21)

Ido aiga mika kosina fuli lenami kamenalo yalo ya omudekafo kiyaba we wekudite We Kula limulo aumalaki lamenala nabaki oto wenenala ido neta-mata muki ya kiyaba o gedemami ya eyenune. (Mt 24:30)

Heloti Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa (Nupela Testamen) yau we fo (4) kulini Heloti yamu lufuwa wiyamo ne. Etiti minae:

1. Kana, Yesu oloto piyami kamenalo ya Yuda wenena kiyabani we wenaba Heloti ya ne. Amo welaloti kimiwe yate kipa namuna muki Betelehemu minamo ya gini folamo ne. (Mt 2:1-22)
2. Ido ayalo uti Yesu lo oloto melami kame-nalalo ya Galili wenena kiyabani we wenaba ma Heloti Antipasi ya ne. Aya wewa yakafo wena Helotiyasi oluto, Yoni noku wi-wi imo we ofo folaiye. (Mk 6:14-29) Aiga Yesu olu kalo mele edamo kamenalo ya aya we Heloti omunallo ligiya lo edamo ne. (Lu 23:6-12)

3. Ido gamani kiyaba we wenaba ma Helotikafo wenena ma Yesu koli kikito umuti mau wi-wi amo wenena ya keina naba gimito, maleka ani-kiyanido oluto nelalo fulo gedeto ya Yoni yalafa Yemusi ya emi fanakafo ofo folaiye. (Ap 12:1-23)
4. Ido yaloti uti kiyaba we wenaba ma Heloti Agilipakafo Polo olu kalo mele edamo ka kolito, ya Lomuka kiyabate we wekudi Sisakafo ka koli edenaiye, loto amo nedo ilifi melaiye. (Ap 25:26)

Hibulu Abalahamu aulafo-mota yauti ma ya kuliya Ebeli ya nemo (Lu 3:35) yamu Abalahamu ya Hibulu we ne; loti kuliya melae, loti lo-lo ae. (Stt 14:13) Etito Abalahamu ufa fiyaiguti wenena yaki Hibulu wenenale; loti kuliya melae. Aiga ya Hibulu wenena ya Isilaeli wenenale, ido Yuda wenenale, loti lo gedamo ne. Aya wenenawa kanina ya kuliya Hibulu kale, loti melamo ne. (Isilaeli ka ido Yuda ka yaki kato.)

Hisopu (Hi 9:19) Yokila ki umu-umu amo we ya hisopu yáaila oluti wanufe; ido nofe, yau meleti, Goti omunalo mo lenagilae, loti hisopukafo ya wenenafe, ido neta-matafe, ya itili o gedamo ne.

Isilaeli Gotikafo Aisaka nalafo ma Yekopu ya kuliya ma Isilaelile, loto melaiye. (Stt 32:28) Isilaeli ya nalafo tuwelu (12) kedaito wenena ufa fiyaiguti afo monalo-monalo minaguti kulini ya Isilaeli afo monalo-monalo tuwelu (12) yafe; ido Isilaeli wenenafe, ido Hibulu wenenafe, ido Yuda wenenale, loti melamo

ne. Ido mikani ya komu kuliya ya Kenanile, loti melamo aiga ya Isilaelile, loti melae. (Yuda ka ido Hibulu ka yaki kato.)

Kilisto (Mt 1:16, 16:16; Mk 1:1; Yo 20:31; Ap 2:36; OPK 11:15) Giliki wenena kanidokati ya Kilistole, loti lato, ido Yuda wenena kanidokati ya Mesaiyale, loti ya lae. Kawa lele monawa ya yánowala ukanalo fili edami wele, loto monala etito ne: Adeina afi-malekati ya Gotikafo we ma Yuda wenena kiyabani we wekudi minenagoliye, loto olu oloto pi edaito, wenena ya Gotikafo iyaina o edaiye, loti yáolifi nowalakafo wewa ukanalo lekiti fili edae. Ido mono kiyaba we yaki ya Gotikafo iyaina o gedaiye, loti yáolifi nowalakafo ukanido lekiti fili gedeti lonon-ido melamo ne.

Adeina ya Gotikafo eti limo, We ya wenenala lifimanina olu mofuto, olu omuni koto, wenenane kiyaba o gedomo mona olu oloto pi gedenamei we ya ilifi melenae, loto lo mele gedaiye. Lo mele gedami wewa ya Goti iyaina oto ilifi melainako, kuliya Kilistole, loto melaiye.

Lo melami ka (Mt 22:36; Yo 1:17) Gotikafo lo melami kala ya Mosese olu oloto pi edaito, ya amokafo kawa buku ailo-ailo negu lufuwa wiyami ya kulini etito ne: Stat (Kana), Kisim Bek, (Gotikafo wenenala efili gedeto Isipikati itibito gilimito wimo ka), Wok Pris (Goti yokila ki umu-umu amo we kanina), Namba (Yuda wenena katamo ka), Lo (Goti lo melami kala) ya ne. Goti lo melami kala ya Yuda wenena meyalo melenawae, loto

Mosese loumaito ya lufuwa wiyami ne.

Masedonia Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniale, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2) Masedonia ebalo ya numuna meya naba ya Filipai, Tesalonaika, Belia ya ne.

Mono numuna (Lu 4:17; Ap 17:2) Yuda wenena mono numunani kuliya sinagogu yau mau wi-wi amo numuna ya ne. Aya numugu yau Wekola oude-lute-kate umunune, loti yamuko mau wiyámae. E'e, mono numugu yau Goti lo melami kala ya wenena api gilibi-gilibi amo ne. Ido nomilipa Hibulu ka lufuwa katoti lo melami ka ya kolife loti kolinawae, loti kawa ya aya mono numugu yau api gilibi-gilibi amo ne. Ido kamena ma ya mono numugu ya ka olufe lo-lo amo we omunido ya olu kalo mele gede-gede amo ne. (Lu 21:12)

Nasafili mona Gotikafo lamo mikalo minonimo wenena ya lifimateki minonimo yamu siya-muluna lumuto, milumate kolito, Nalafo Yesu Kilisto lifimala minámami we ya lamo lifimate mofuto lamomu fulunaiye, loto ilifi melami ne. Ilifi melami wewa ofo folato, folaiguti olu nedi edami, ya koli kikito umonimo wenena lifimate ya kilili o ledeto monanina efe limo wenenale, loto lo ledami, ya nasafili mona ya etito mele ledaiye. (Lm 3:23-24) Ido onema yaki nasafili monala ya mele ledeto ade olu faka lomo idaiye. (2 Ko 4:14-15; Ef 2:4-10; Hi 4:16)

Noku wi-wi amo mona (Mt 3:6, 3:16; Mk 1:8;

Lu 3:7) Yoni noku wi-wi imo we yakafo linate nosámami monatina meti umuti, seti-muludi olu eleyapa wi melamo ne, loti wenena mate moda kolinagilae, loti mono noku wiyalo, loto logimi-gimi iye. (Mk 1:4; Lu 3:3) Yamu noku wi gedamo wenena ya nosámami monani meni umuti, seni-muluni moda eleyapa wi meleti, Yesu Kilisto koli kikito numunawamo ya lifimani kilili o gedenae, loto limo we ya koli kikito umuti, ege meleti, kala meyalo melenagolone, loti kolamo yamu noku wi gedamo ne, loti wenena muki yate kolinagilae.

Olu kutifi gedami koukame Gotiki olu kutifi gedami koukame ya Yuda wenena yate yákafo olufe loti feumalo mulalo onowaloonowalo muki ya golikafoko ekelamo ne. Aya koukamewa lulau yau kifana keta lele ya Gotikafo olu kutifi gedami ka lufuwa wiyami kifana ya melamo ne. (Hi 9:2-5) Eti oti ya kofo mikau moni-moni amo kamenalo ya aya koukamewa yafalo meleti mofuti oluti wae. Ido moinámamo kamenalo ya felegaga seli numugu lulau eba felegaga ona kula ayau ya melamo ne. Koukamewaki ido neta-mata lulau nemo yaki Gotikafo Isilaeli wenenala olu kutifi gedami mona mebe-mabala nenako; yamu netawa ya felegaga ona kula ne, loti lolo amo ne.

Polofete (Mt 10:41, 12:39; Lu 1:76; Yo 1:21) Polofete ya Gotikafo olu oloto pi gedami ka lolo amo we ya ne. Komu ya Gotikafo polofete so loti gilifi melaigu yauti ma ya Samuweli,

Elaiya, Aisaiya ido Yelemaiya ya minae. Neta-mata etito-etito aiga o fedenaiye, loto wenido melami ka yaki lo-lo ae. Etito adeina afi-maleka Yesu oloto piyámami kamenalo ya yaidana we ya oloto pinaiye, loti, ido monala etito melenaiye, loti, ido wenena mate etiti neta o mele edenawae, loti lo-lo ae. Eti loti lo-lo ato ya Yesu mikalo moinami kamenalo ya ka muki lado ya wiyami ne. Ido ka ma, kamena naba yamu lo-lo ado ya aiga winami ne.

Sadusi we (Mt 16:6; Mk 12:18; Ap 23:8) Sadusi wemomo ya Yuda wenena minagu ya minae. Wewa ya Falisi we yaidana oti Yuda wenena mono monanina yaki ido Goti lo melami kala yaki ya efe loti meyalo melenawae, loti api gilibamo ne. Ido Falisi wemomo yate wenena fulunawaguti kofa nedinawae, loti koli kikitamo nefa, ido Sadusi wemomo etiti koli kikitámanako, yamu moila fi-fi amo ne.

Saiyoni (Mt 21:5; Yo 12:15; Lm 9:33, 11:26; 1 Pi 2:6) Mowa malo numuna meya naba Yelusalemu kuwamo ya kuliya Saiyonile, loti melae. Aya mowalo Yuda wenena felegaga kuliyai numuna nabanina ya neto ebawa ya felegaga ona kula ne.

Kamena ma ya wenena Yelusalemu yamu koliti ya Saiyonile, loti lamo ne. Ido kamena ma ya wenena Yelusalemu kosinau nemo yamu koliti ya Saiyonile, loti asa wiyami kawa lamo ya Goti minami eba mebe-mabala ya ne. (Hi 12:22; OPK 14:1)

Salemu Salemu numuna meya naba ya kuliya

monala ya you amene monale, loto nemo, ya adeina afimaleka ya Melekisedeki yakafa kiyabala we ya ne. (Hi 7:1-2) Aiga ya kuliya kofawa ya Yelusalemule; loti ya melamo ne.

Samalia (Lu 10:33, 17:16; Yo 4:4, 5; Ap 1:8, 8:1-14, 9:31) Adeina afimaleka ya Asilia mika kiyabala we wenaba yakafa Samalia wenena ya Isilaeli wenena mikalo uti minenagilae, loto gilifi melaito wamo ne. Yalo olonibo Yuda wenaipa minámamo ya olamo ne. Ido komu Samalia wenena mononi ya Yuda wenena mononina yaidana oti lafa, aiga ya Samalia wenena mononina ya u ailo wiye. Ido Yuda wenena felegaga kuliyai numunani naba ya Yelusalemu neto, ido Samalia wenena felegaga kuliyai numunani naba ya Gelisimi mowalo ya nemo ne. (Yo 4:19-21) Etito nemo yamu Yuda wenena yate seni-mulunigu koli nosámami naba gimae.

Satani (Mt 12:26; Mk 4:15; Lu 10:18; OPK 20:2) Nosámami aboga kuliya Satani ya enisole nosámami minoto Goti kuwolafo ne. Etito nemoma nenako, adeina afimalekati uto uto oiya onema yaki wenena kote wito mona nosámami melenawae, loto kepa mele ledemo wimo ne.

Kuliya ya so loto etito nemo: Belesebulile, loti (Mt 10:25); ido mika amalo wenabaninale, loti (Yo 14:30); ido epe-uwapeku aumaniki minamo we enisole nosámamo kiyabani we wenaba nosámami abogale, loti (Ef 2:2); ido ligiya lolo imo wele, ido koiyofa nabale, ido kamade kiyamile, loti (OPK 12:9) etiti-etiti lo edae.

Ido Matiu 25:41 yau Yesukafo yo eifámenami yo ya nosámami aboga kimiwelaki ya olufe lo gedaiye, loto limo ne. Ido Oloto Piyami Ka 20:10 yau Yonikafo Satani yaki wenenala yaki lifimani olamo ka ya lufuwa wiyami ne.

Satani kimiwela Satani kimiwela ya ounana nosámamo-asámamo nemo yate wenena u kopa unawae, loti olu kopa o gedenawamo kouba-naba lonola auma witi olu-olu ae. Ma yate wenena seni-mulunigu diti mino gedeti olu kopa o gedamo ne. (Mk 5:1-17; Lu 8:30-33, 36) Ido mate suki ka api gilibinawae, loti api gilibamo we kani-maninigu diti mino gedamo ne. (1 Ti 4:1; 1 Yo 4:1-6; Ye 3:15) Eti amo nefa, Yesukafo olu fulo gedeto gilifi melenawae, loto aumala ya koli kikito umonimo wenena lomami ne. (Mk 16:17)

Suki goti (Ap 19:26) Wenena mate Wekola Goti ya koli kikito umámoti; suki goti ya koli kikito gimiti kouba-naba o-o ae. Ailo feka wenena mate fo, ikana, ukulu ido suki goti ailo-ailo koli kikito gimamo suki gotini lebonani ya olufe loti ouni-luni-kani gimi-gimi amo ne. Gotinina lebonani kulini ailo-ailo etito nemo, ma Atemisile, (Ap 19:24); ma ya Balile, (Lm 11:4) ma ya Belesebulile; (Mt 10:25) ma ya Hemesile; (Ap 14:12) ma ya Lefanile; ma ya Molokile, (Ap 7:43) ido ma ya Susi ya ne. (Ap 14:12).

Ido lamo yaki neta-mata ma-mamu kolonimo mona, ya neta koli umuto kouba-naba o edonimo mona yaidana nemo yaki ya suki gotite yaidana oto ne. (Ef 5:5; Ko 3:5).

Taleni (Mt 18:24, 25:15-28) Taleni ya Giliki wenena kifanani naba-naba ne. Taleni ma ya golikafo olufe loti ido ma ya siluwakafo olufe loti ido ma ya kapakafo olufe lanako; yamu meinala ailo-ailo nefa, ido meinala muki ya modanaba-nabako ne.

We Kula (Mt 8:20, 12:8; Mk 10:45; Ap 7:56) Yuda wenena ya we ma oto kuwonibo anidoti efili ledenaiye, loti Mesaiya kiyabala o edamo ne. Kiyabala o edamo wewa yamu koliti amokafo ya Lomu kimiwe Isilaeli mikalekati giyadoto Isilaeli wenena kofa kulinigi wenena bulu ledenaiye, loti kopa kani kiyae. Yesukafo oto aimola yamu limo ya kuliya We Kulale, loto melaito, ido Polote ailo wenenate ka mono lufuwa wiyagu yau Yesu ya Goti Nalafole, loti kuliya melae.

Yesu ege-ege moinamo we (Mt 10:1; Mk 16:20; Yo 2:11) Yesu mikalo moinami kamentalo ya wenena mukite ege melafa, ido amokafo we tuwelu (12) ya namoki lakoina minoti; kane kune lalo lo oloto meleti, namo weneloti ya wenena neta kilamo ya olu faka lo gedeti ido Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawae, loto iyaina o gedaiye. (Mt 10:1-10; Mk 3:13-19) Aya wewa ya Yesu ege-ege moinamo we tuwelule, loti ido aposolole, loti lo-lo ae. (Aposolo ka yaki kato.)

Yisi (Lu 13:20; 1 Ko 5:6) Wenena ma beleti ofo kinagolone; loti beleti olu fudodo imo neta kuliya yisi oluti palawa naba yaki olu kofu-nafu oto meleti kiyaba ato, ena yisikafo beleti muki olu fudodo imo ne. Etito Yesu

ege-ege moinamo we ya fuka ka logimami, Falisi weki ido Sadusi weki yisinina ya ekena oti minalo, loto logimami kala monala etito ne: Yisi kefola ya beleti naba yau upatoto uto muki ya olu fudodo imo yaidana oto Falisi weki Sadusi weki api gilibamo kanina ya upatoto uto wenena muki ya olu kopaitaiye. (Mt 16:12)

Ido kamena ma ya eti limo, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya yisi monala yaidana oto ne, loto logimaiye. (Mt 13:33)

Yo eifámenami eba (Mt 5:22, 29; Lu 12:5) Yo eifámenami eba Ka Maleka ya kuliya Hel ya ne. Ebawa yau Gotikafo Sataniki kimiwelaki fulo gedeto ido wenena seni-muluni eleyapa witi koli kikito Yesu umámamo wenenaki fulo gedenaiye. (Mt 25:41)

Yonikafo ebawa kala lufuwa wito ya yo no-funa yo eifámenami ya kuliya melaiye. (OPK 20:14)

Yokila ki umu-umu amo we (Mt 21:45; Hi 7) Yuda wenena yokila ki umu-umu amo we ya Lifai afo monauti Aloni ufa fiyaiguti ya kiyaka o gedemo idamo ne. Komu felegaga seli numuna nemo kamenalo ya ayau ya lonowa oluti, ido aiga Yelusalemu numudoka felegaga kuliyai numuna nabau ya lonowa olu-olu amo ne. Wewa ya Goti ido wenena muliti we minamo nenako, Goti neta ofo ki umunawamo wenena yate netawa ya yokila ki umu-umu amo wewa gimato, ya aya we yateko ofo ki umu-umu amo ne.

Yokila ki-ki amo folomo (Mt 5:23; Hi 13:10;

OPK 6:9) Komu ya Yuda wenena neta ofo kiti Goti umu-umu enawamo kamenalo ya sipisipife, memefe, bulumakaufe, nemafe ya ofoti, felegaga folomolo yalo meleti ki fuli loti yokila ya Goti umu-umu amo ne.

Yuda (Stt 29:35; Mt 2:6) Yekopu nalafo tuwelu (12) minagu yauti ma kuliya Yuda ya ne. Yuda ufa fiyaiguti wenena ya Yuda afo monala minamo ebanina kuliya Yudia yalo minamo ne. Ido aya ebawa yau numuna meya naba Yelusalemu ya ne. Yesu Kilisto ya Yuda ufa fiyaigu yauti ya ne. (Hi 7:14; OPK 5:5) (Isilaeli ka ido Hibulu ka yaki kato.)

Yudia (Lu 23:5; Ap 1:8, 10:37, 26:20) Yuda wenena ebanina kuliya Yudale, loti lamo ya Giliki wenena kanidoka ya Yudiale, loti lo-lo ae.

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa
The New Testament in the Komongu dialect of the
Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane

Dialect: Komongu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

16002536-bc8f-5779-8e88-c1fed5ba4079